

Сьогодні
05.05.2025

Урок
№79

Дата: 05.05.2025

Клас: 5 – Б

Предмет: Пізнаємо природу

Урок: 79

Вчитель: Капуста В.М.

Як працюють органи чуття.

Різноманітність органів чуття.

Повторення. Скільки води на планеті Земля.

Мета уроку:

- дати учням знання про органи чуття, зокрема про роботу та будову ока; ознайомити з будовою ока та його функціями, пояснити, як ми сприймаємо світло та колір;
- а також про механізми сприйняття запахів та смаків;
- відтворити механізми роботи нюхових та смакових рецепторів, розповісти як важливо правильно доглядати за органами чуття, щоб зберігати їхню функціональність та здоров'я.

Сьогодні
05.05.2025

Позитивне налаштування на урок. Коло успіху

Для створення позитивного настрою
учні продовжують речення:
«Я успішний, тому що...»

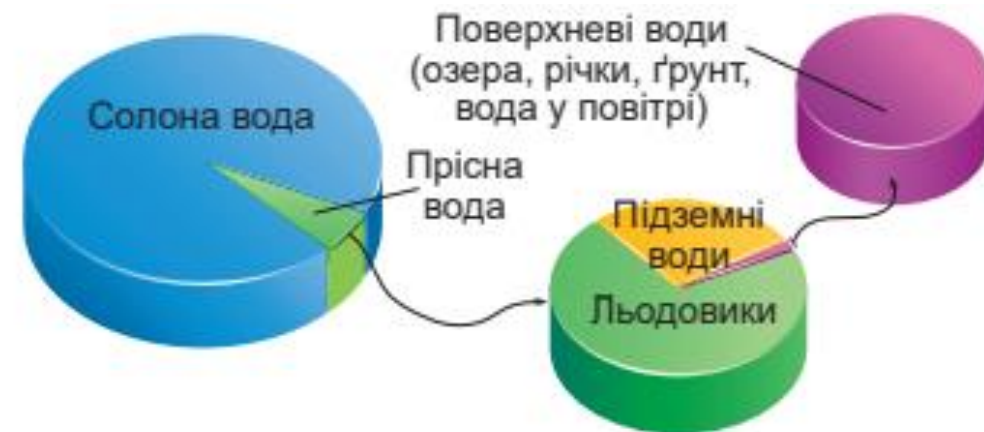
Повторення. Скільки води на планеті Земля.

Величезна площа Землі охоплена водою. Найбільше її міститься в океанах (їх п'ять – Тихий, Атлантичний, Північний Льодовитий, Індійський, Південний) і морях. Це солонa вода, непридатна для використання людиною.

Більша частина прісної води зосереджена у вигляді льодовиків. Невелика кількість її міститься в надрах землі (мал. 115). Річки є джерелом прісної води, придатної для використання людиною.

Океан – це величезний водний простір, що охоплює дуже велику ділянку земної поверхні.
Море – частина океану, відокремлена від нього суходолом, підвищеннями підводного рельєфу або островами

Понад 70% поверхні Землі вкрито водою, тільки близько 3% цієї води є прісними. Тільки третина прісної води доступна людині, інша зберігається в льодовиках.

Мал. 115. Розподіл води на Землі

Наш організм постійно отримує інформацію з навколишнього середовища у вигляді різноманітних сигналів (їх ще називають подразниками).

**Які є сигнали
нашого організму,
які подразники
можуть бути?**

Сьогодні
05.05.2025

Пригадай, які ти знаєш органи чуття? Скільки їх? Яке їхнє значення в житті людини?

До органів чуття належать очі, вуха, ніс, язик, шкіра. Завдяки їм людина сприймає з навколишнього середовища всі подразнення. Органи чуття тісно пов'язані з мозком і між собою.

Язик

Вухо

Шкіра

Ніс

Око

Є п'ять основних органів чуття:
зору (очі),
слуху (вуха),
смаку (язик),
нюху (ніс),
дотику,
температури, болю
(шкіра)

Органи чуття - це органи, які містять рецептори - закінчення чутливих нейронів або спеціальні клітини, що сприймають сигнали й утворюють нервові імпульси, які надходять до нервової системи.

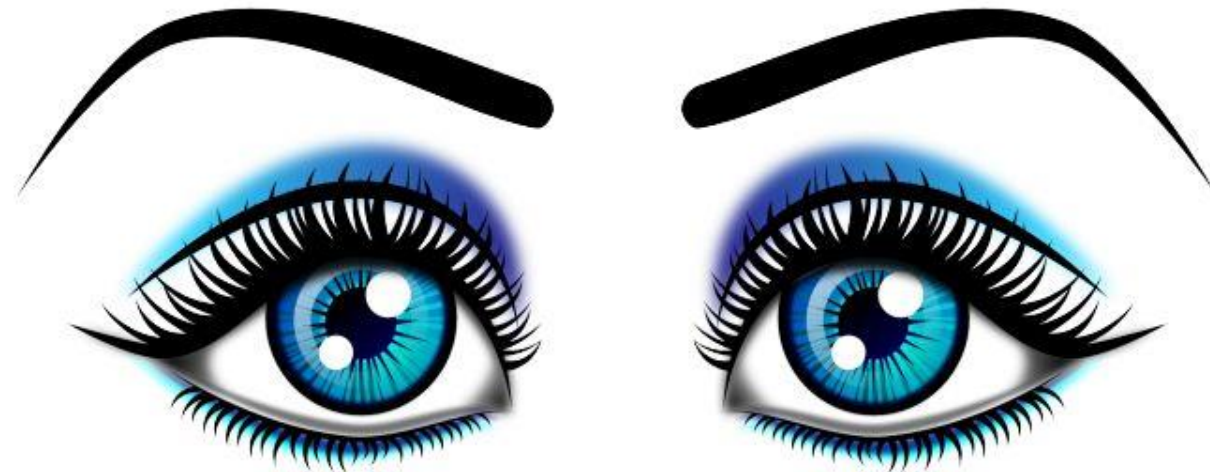

**Через гору
живуть,
а в гості один до
одного не ходять.**

Найбільше інформації про навколишній світ ми отримуємо за допомогою очей. Очі – це орган зору.

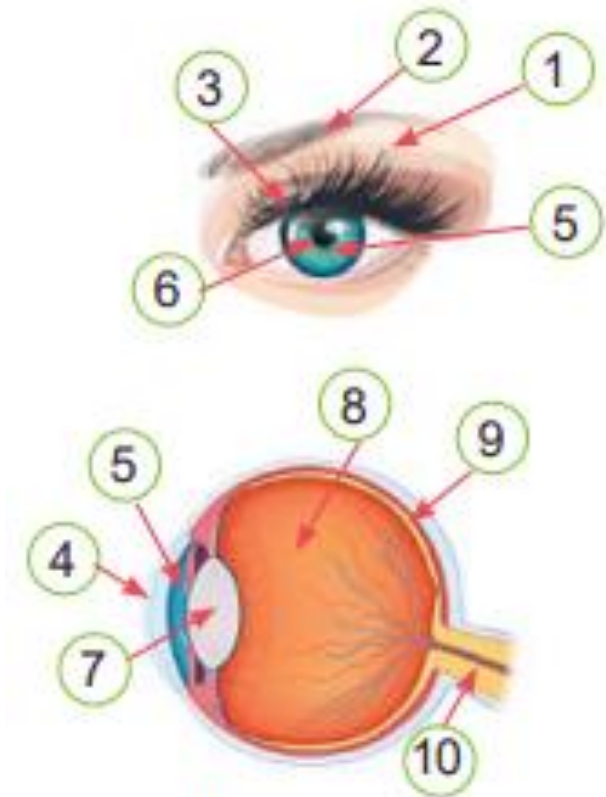
Вони допомагають нам розрізняти колір предметів, їх розмір, форму, дізнаватися, далеко предмет чи близько, рухається чи ні. Завдяки зору ми милуємося красою світу, що нас оточує. Недарма очі називають вікном у світ.

Будова ока

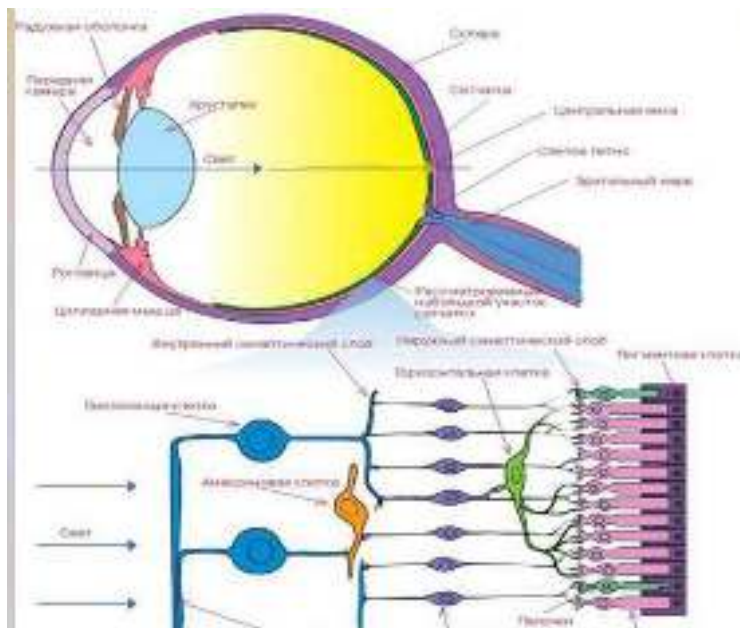
Розглянь малюнок.

Вії (1),
 брови (2) > захищають око від пилу, яскравих променів, вітру
 повіки (3)
 райдужка (5) – її забарвлення визначає колір очей.
 зіниця (6) – отвір у райдужці, може змінювати діаметр, регулюючи,
 скільки світла надходить всередину ока. Спереду ока розміщена
 прозора рогівка (4)- розміщена спереду ока через неї світло проходить
 всередину ока.
 кришталик (7)- подібний до маленької лінзи
 прозоре драглисте склисте тіло (8)- заповнює око всередині
 рецептори (9)- розміщені у сітківці, перетворюють світло на нервовий
 імпульс, який проводить до головного мозку
 зоровий нерв (10)

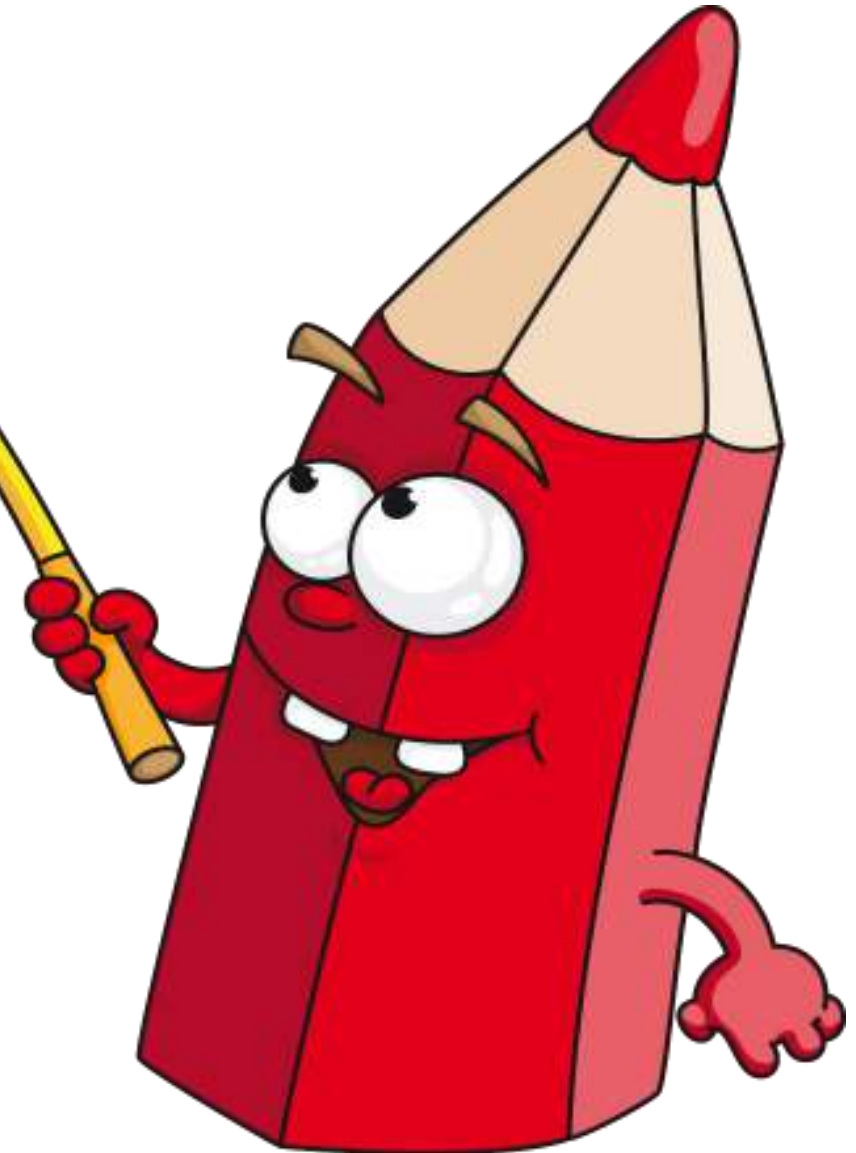

Мал. 229. Будова ока людини

Колбочки дають змогу розпізнавати кольори, а палички — бачити в сутінках. Паличок у центрі сітківки дуже мало, тож аби розгледіти щось у темряві, варто дивитися не на предмет, а трохи повз нього. Перевір цей факт.

Очі передають у мозок величезну кількість інформації щогодини. Наші очі фокусуються приблизно на 50 речах в секунду. Людське око розрізняє всього сім основних кольорів: червоний, оранжевий, жовтий, зелений, блакитний, синій і фіолетовий. Але крім цього, очі звичайної людини здатні розрізнити до ста тисяч відтінків, а очі професіонала (наприклад, художника) до мільйона відтінків! Очі ніколи не мерзнуть. Ваші очі завжди залишаться такого ж розміру, що і при народженні, а вуха і ніс не перестають рости.

Сьогодні
05.05.2025

Робота в підручнику

Досліди як в оці
утворюється
зображення.

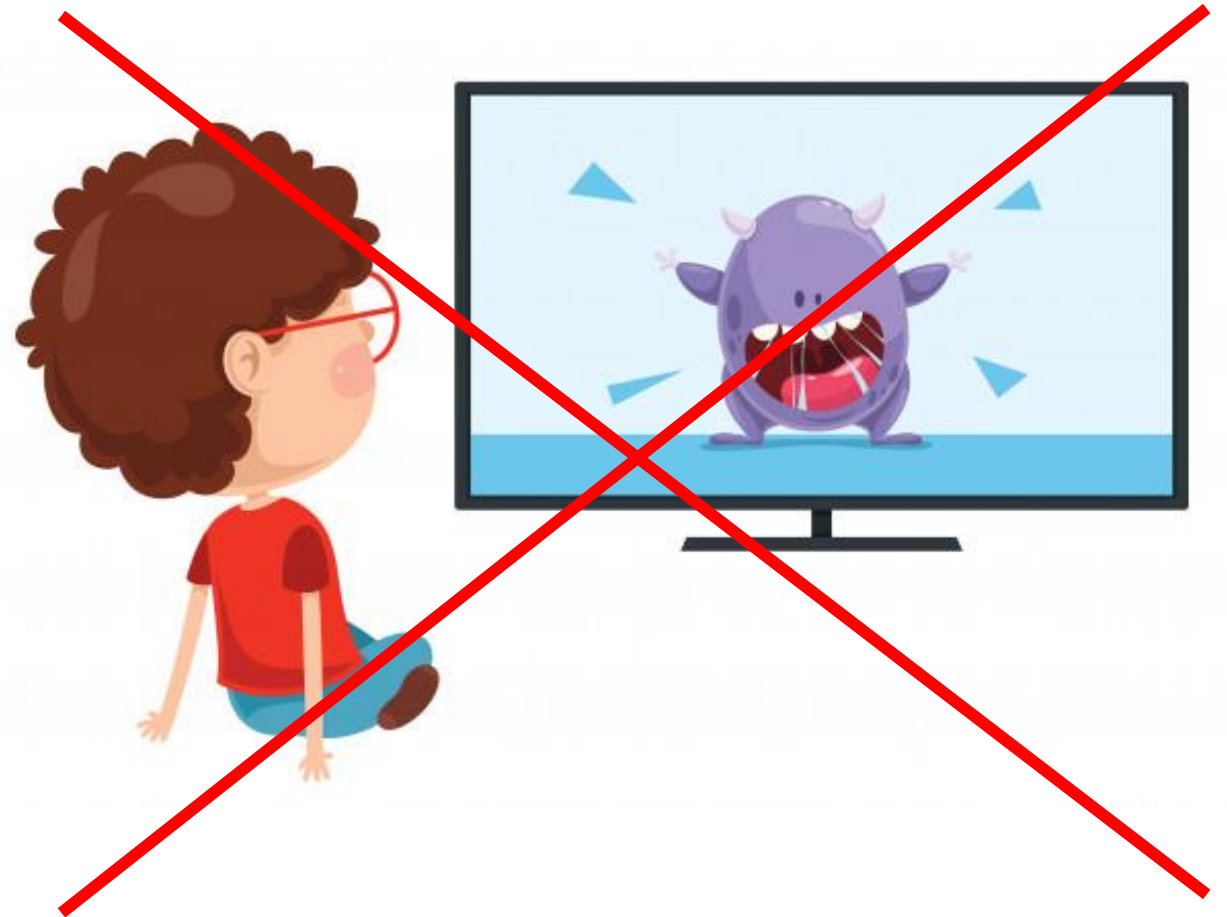

Сьогодні
05.05.2025

Що робити, щоби вберегти зір?

**Не дивись телевизор
на близькій відстанні.
Потрібно сидіти на
відстані не менше ніж
3,5 метра від
телевізора.**

Сьогодні
05.05.2025

Що робити, щоби вберегти зір?

Обмежуй час на мобільні ігри. Якщо ти занадто захоплений цим заняттям і граєш у мобільні ігри майже весь свій вільний час, поступово в тебе може виникнути комп'ютерний зоровий синдром, що виявляється в зниженні гостроти зору, надмірній чутливості до світла, стомлюваності очей тощо. Зокрема, можуть розвинути такі проблеми зі зором, як неприємні відчуття в очах, затуманення зору, головні болі, стомлюваність очей тощо.

Сьогодні
05.05.2025

Що робити, щоби вберегти зір?

Не три очі! Така звичка призводить до того, що бактерії з рук потрапляють в очі. Це може спровокувати розвиток різних інфекцій. Тому потрібно запам'ятати, що до очей можна торкатися тільки після того, як помиєш руки. Із цього правила не повинно бути винятків.

Сьогодні
05.05.2025

Що робити, щоби вберегти зір?

Не читай лежачи! Ні для кого не секрет, що відстань між книгою і очима має бути не менше 33 см. Тримаючи в руках книгу, досить складно зберігати цю умову. То приближаючи, то віддаляючи книгу, ми постійно змінюємо акомодацию очей, що призводить до швидкого стомлення і головних болів. А для лежачого на боці один край книги знаходиться ближче від іншого, що призводить до того ж результату.

Сьогодні
05.05.2025

Відгадай загадку

Вуха

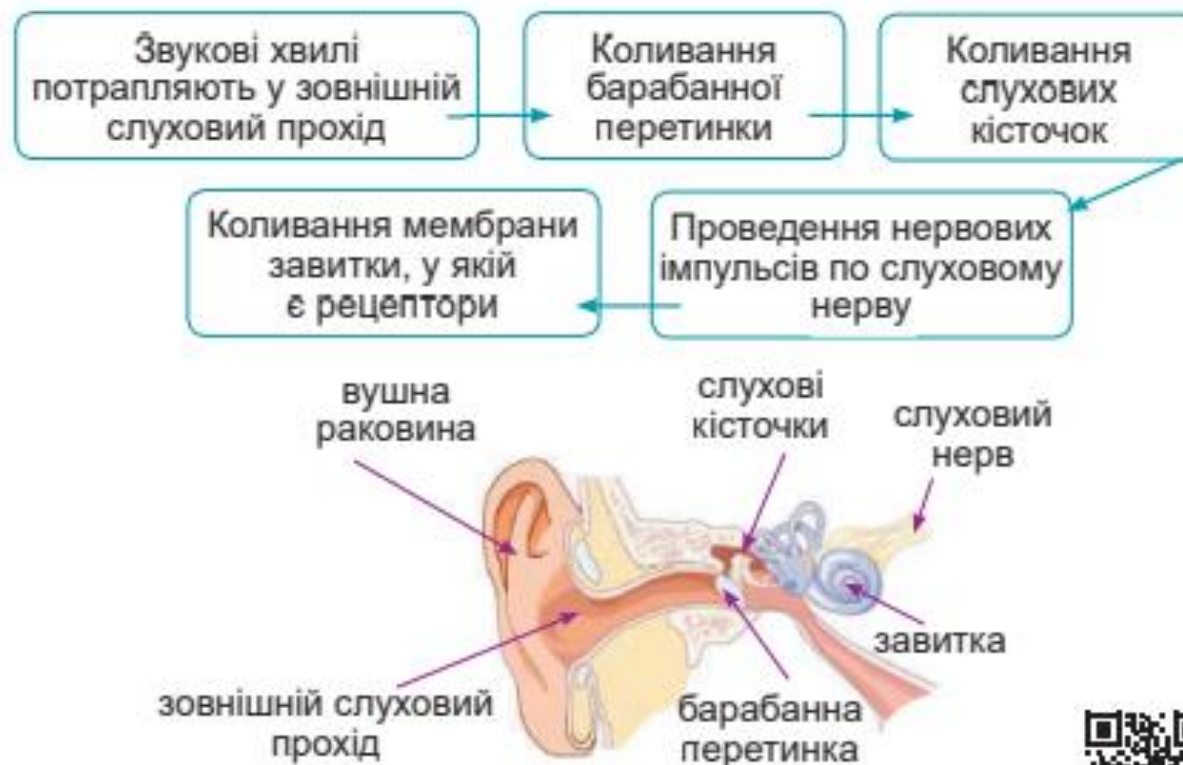

**Ми чуємо за допомогою вух. Вуха — це парний орган слуху.
За допомогою слуху ми сприймаємо інформацію.**

Як працює вухо

Як ми чуємо звуки? Для цього звукові хвилі проходять у вусі, перетворюючись на нервовий імпульс, який слуховим нервом проходить до відповідної зони кори.

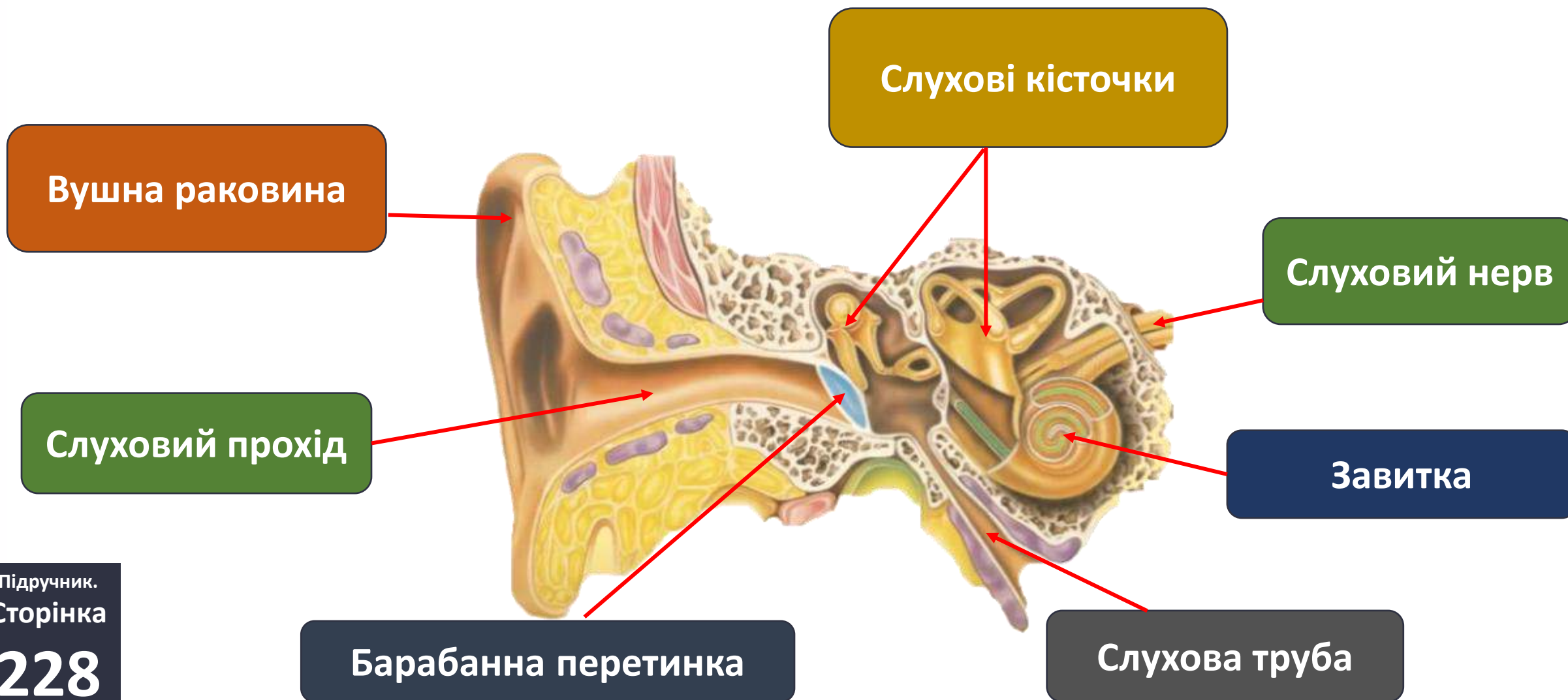
Мал. 232. Будова вуха

Прочитай за QR-кодом інформацію, як зберегти здоровими органи зору і слуху.

Сьогодні
05.05.2025

Будова вуха людини

**Після миття голови не
поспішай виходити на
вулицю. Висуши
добре волосся та
видали вологу з
вушних раковин.**

Сьогодні
05.05.2025

Як берегти слух?

**Бережи вуха
від холоду,
сильного вітру,
морозу.**

Ніколи не кричи нікому в вухо.

Сьогодні
05.05.2025

Як берегти слух?

**Давай
відпочити
слуху від
шуму!**

**Для виконання гігієнічних
процедур не потрібно
використовувати палички,
скріпки або сірники.
Найкраще посмикати
кілька разів мочку вуха
вниз. Це буде сприяти
просуванню пробки вгору
та полегшить її видалення**

Сьогодні
05.05.2025

Як берегти слух?

**Не пхай у
вуха
сторонні
предмети!**

РУХЛИВА

ВПРАВА

Що дізнався Олег?
За допомогою якого
органу чуття?

Язик — орган смаку, який допомагає тобі пережовувати їжу й дає можливість відчувати її смак.

Смакові відчуття сприяють отриманню задоволення від їжі.

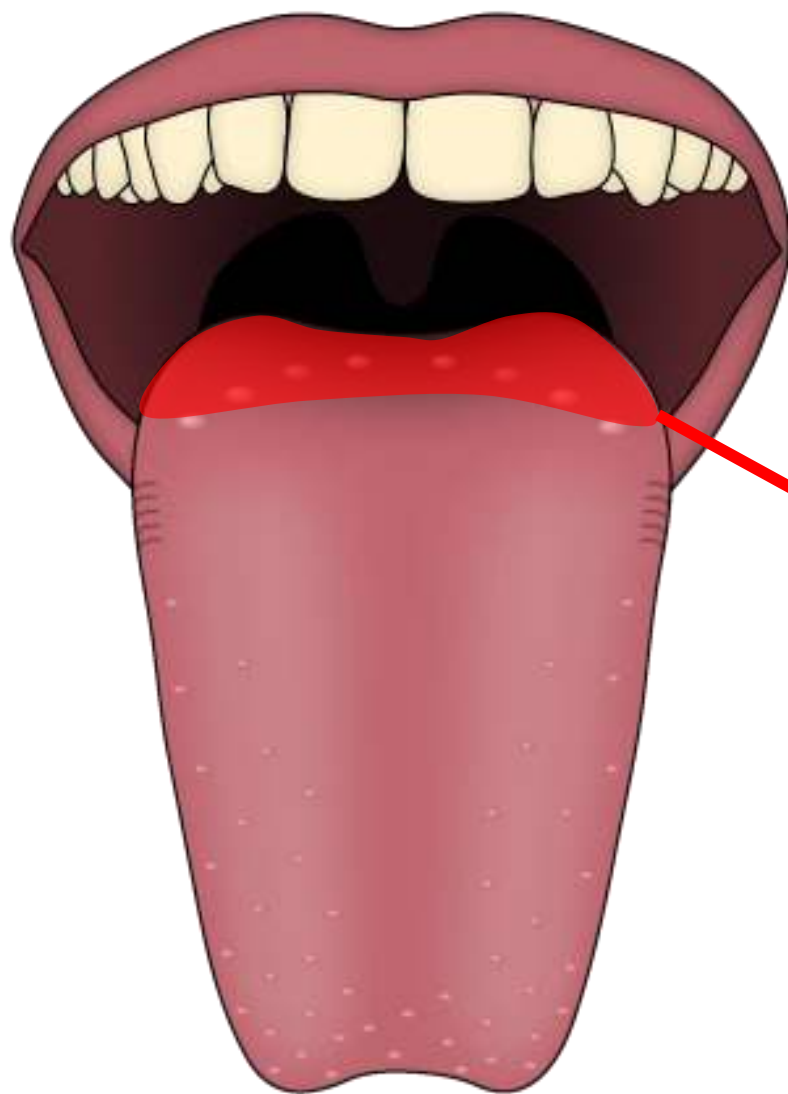

**Аналіз їжі на смак
відбувається за
допомогою язика, зверху
на якому містяться
смакові рецептори. Наш
язик здатний розрізняти
чотири типи смаку.**

Сьогодні
05.05.2025

Запам'ятай

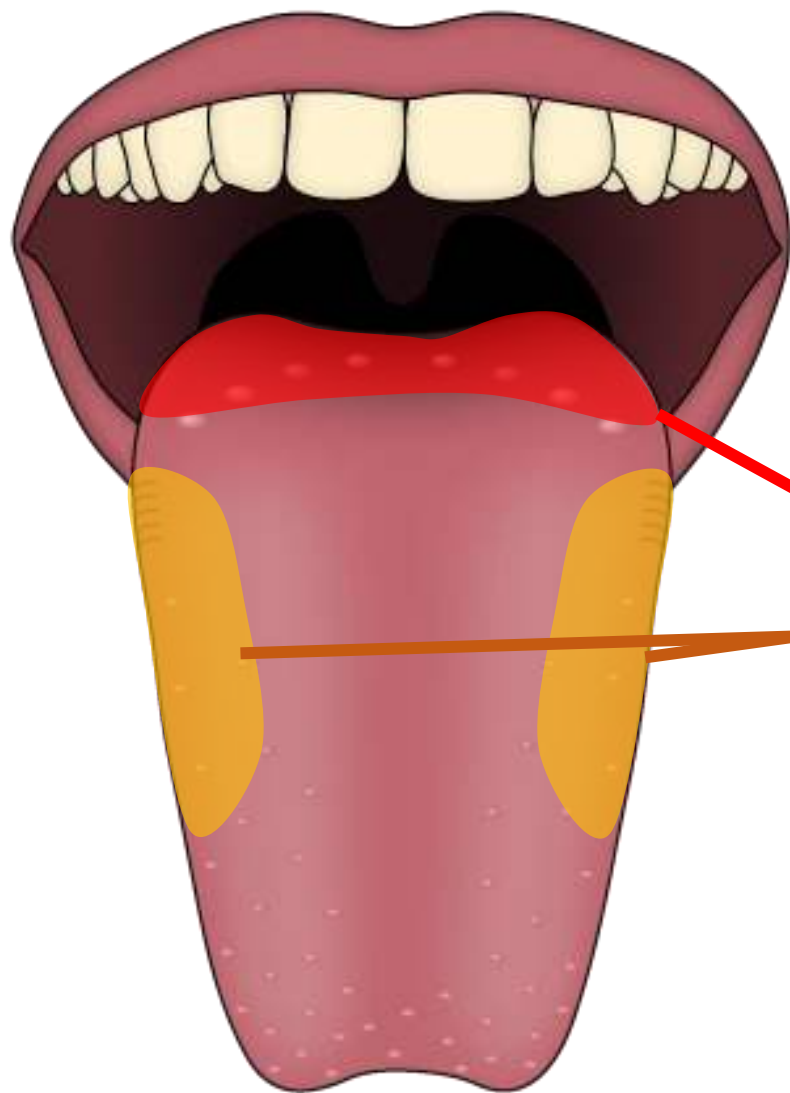

Гіркий

Сьогодні
05.05.2025

Запам'ятай

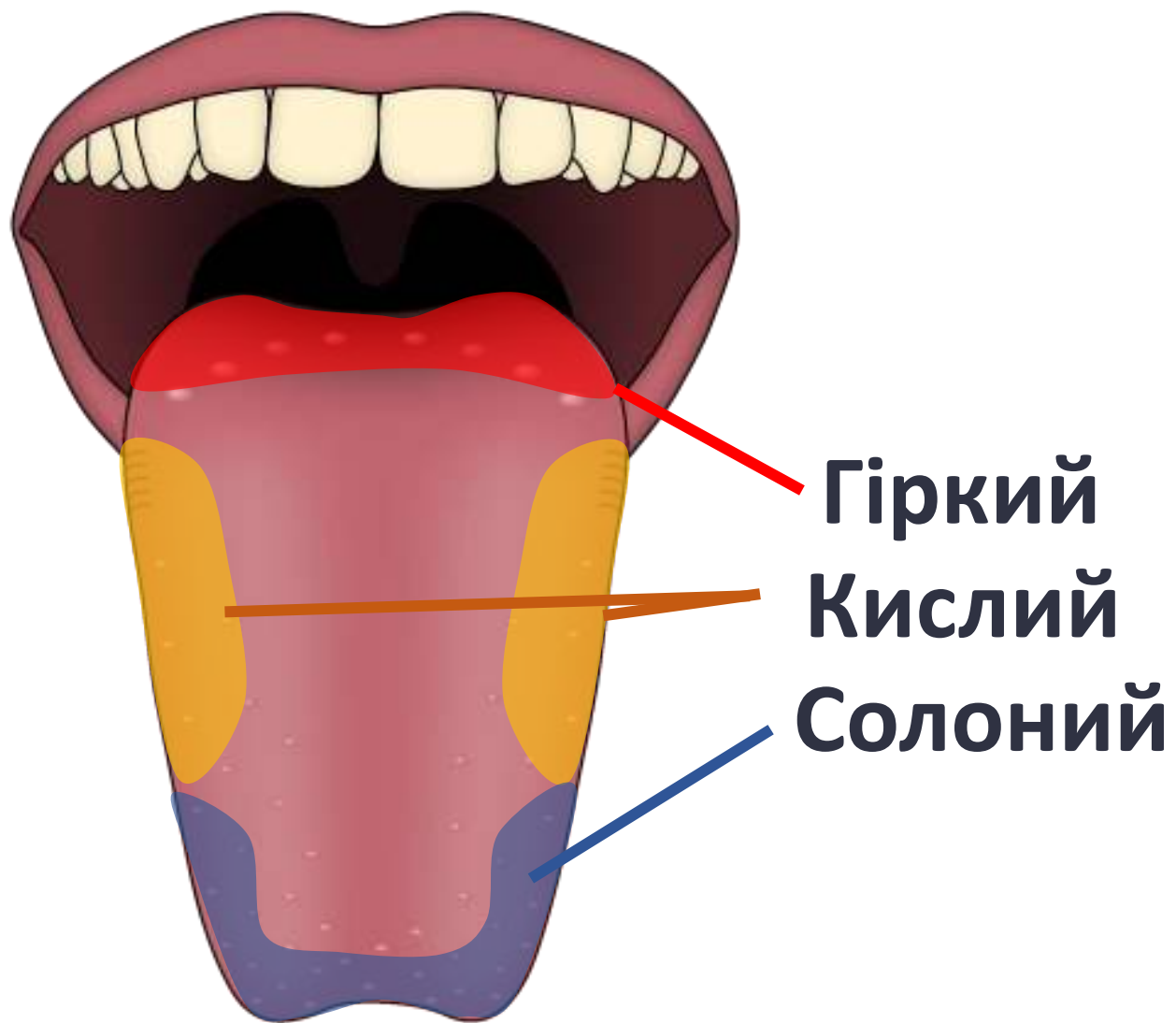

Гіркий
Кислий

Сьогодні
05.05.2025

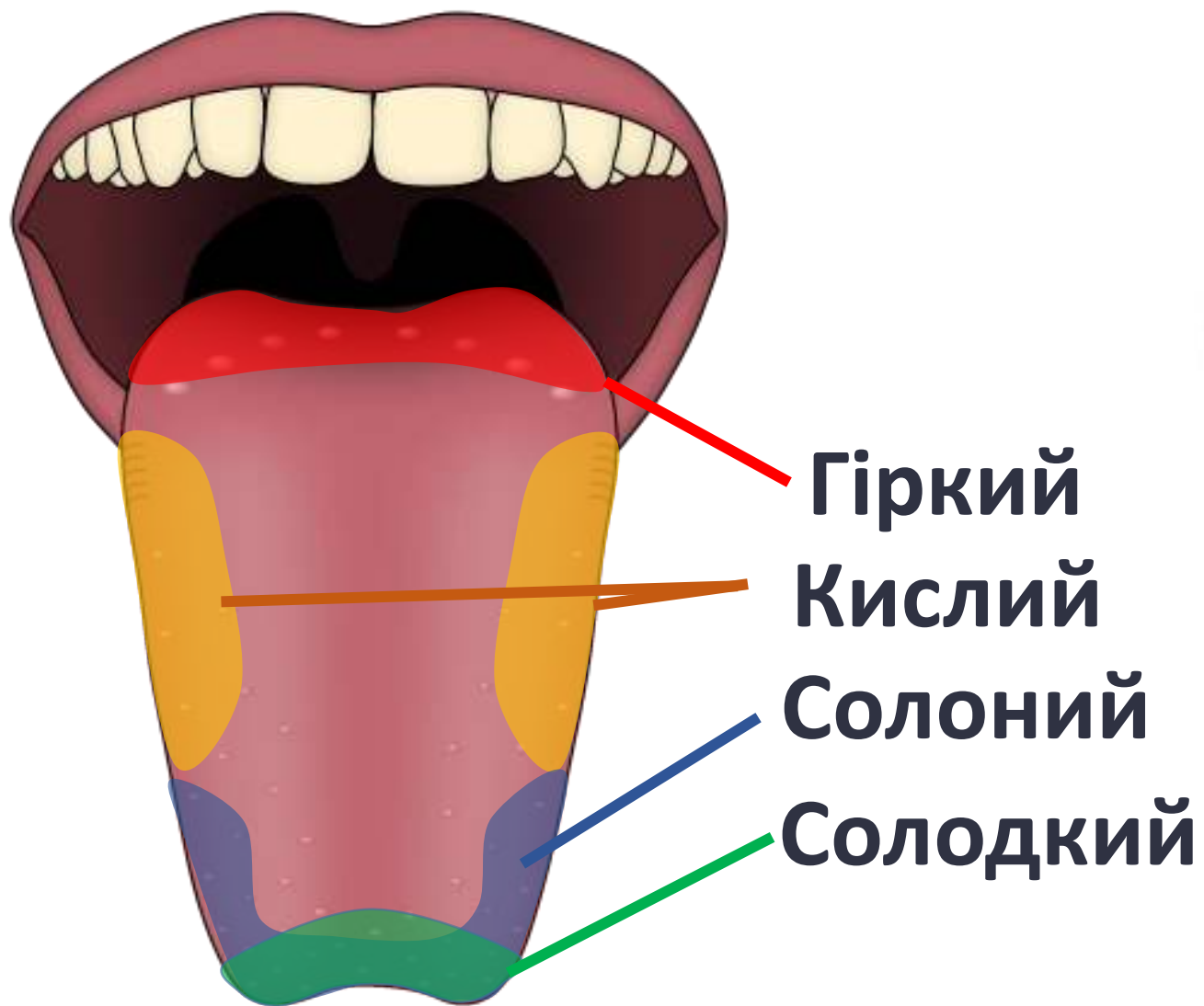
Запам'ятай

Сьогодні
05.05.2025

Запам'ятай

На язиці є також термо-рецептори, які розрізняють температуру їжі. Відчуття смаку втрачається, якщо на язык потрапляє дуже гаряча їжа.

Як людина сприймає запахи

Нюх важливий для нас, оскільки може попередити про небезпеку: розрізнення запаху зіпсованого продукту вбереже від харчового отруєння, запахів газу чи горілого – від вибуху чи пожежі.

Сприйняття приємних запахів, зокрема моря, лісу, квітів, свіжої випічки, нової книжки, фруктів тощо. Які твої улюблені запахи? Наш нюх відповідає за більшу частину смаків, які ми відчуваємо, тому розрізнення запахів впливає на апетит людини.

Нюхові рецептори розміщені у носовій порожнині.

Людина, яка через хворобу втратила нюх, не може сприймати запахів. Для неї навіть їжа втрачає свій смак.

Сьогодні
05.05.2025

Домашнє завдання

Зворотній зв'язок Human або ел. пошта
valentinakapusta55@gmail.com

Підручник §59 с. 225-229,
опрацювати.

Скласти пам'ятку «Як
запобігти порушенням зору і
слуху»

Сьогодні
05.05.2025

Робота в підручнику

Упізнай чиї очі.

Використані джерела

- <https://vsimpptx.com/author/piznayemo-prirodu-d-bida-t-gilberg-ya-kolisnik-5-klas>

Підручник <https://pidruchnyk.com.ua/1718-piznaiemo-pryrodu-bida-5-klas.html>

- **Зворотній зв'язок** Human або ел. пошта valentinakarusta55@gmail.com

-